

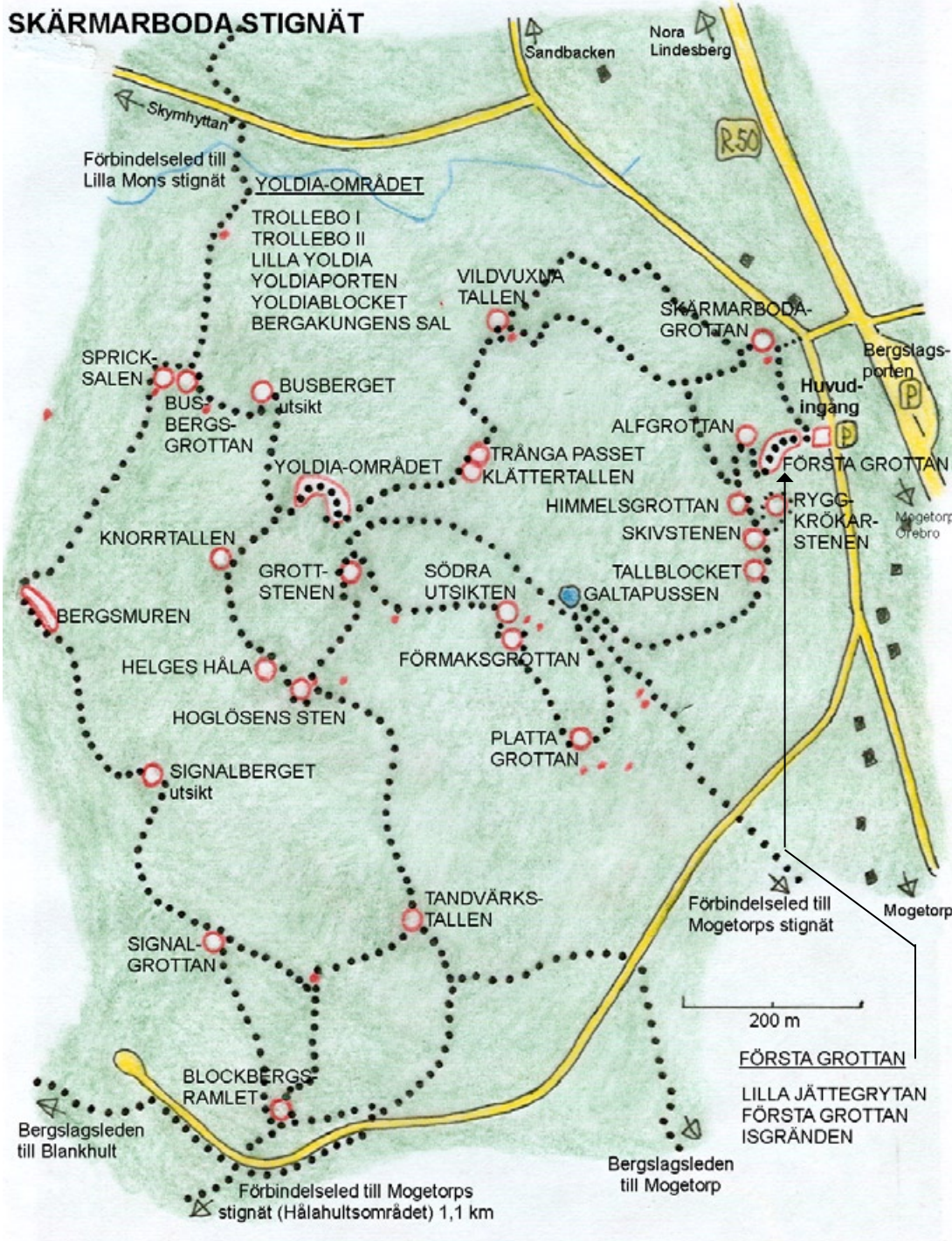
CAL/GT
2008

Skärmarbodaberggen

Lilla Mons, Skärmarboda och Tista stignät är delvis krävande. Moge-
torps stignät med förgrening till Hålahult är lättvandrad men är den
längsta om man väljer att gå ”stora rundan” som då blir ca 6 km.

Det finns flera alternativa slingor inom varje stignät att välja mellan.
Flest möjligheter erbjuder Lilla Mons och Skärmarboda stignät. Vid
varje förgrening till alternativ slinga finns informationsskylt.

SKÄRMARBODA STIGNÄT

TISTA STIGNÄT

TISTA KLIPP- OCH GROTTOMRÅDE

Övre leden

SPEJARHYLLAN
STÄVEN
STORA KLIPPÖVERHÄNGET
DELFINEN
TAKHÅLSGROTAN
VINDSKYDDET
TAKGROTAN
SNEDA SPRICKAN

Nedre leden

RAMSÖVERHÄNGET
TRIANGELGÖMMAN
KILSTENSGROTAN
ÖVERHÄNGSGROTAN
KILSTENSSPORTEN
LILLA DÖSEN

Välkommen till Skärmarbodabergen

De fyra stignäten som du ser på översigtskartan bjuder på stora naturupplevelser som istidslämningar i form av slipade berg, klippor, flyttblock och blockgrottor, men också fin terräng att bara vandra i. Flera utsiktsplatser. Stignäten är gulmarkerade liksom de förbindelseleder som knyter ihop de tre västra stignäten. Det östra, Tista stignät, ligger på samma sida som rastplats Bergslagsporten. Var försiktig när du korsar riksvägen. Vid parke-ringssymbolerna finns stignätens huvudingångar som är försedda med anslagstavla och brevlåda med kartor.

LILLA MONS STIGNÄT

FYRA GROTTORS STIG

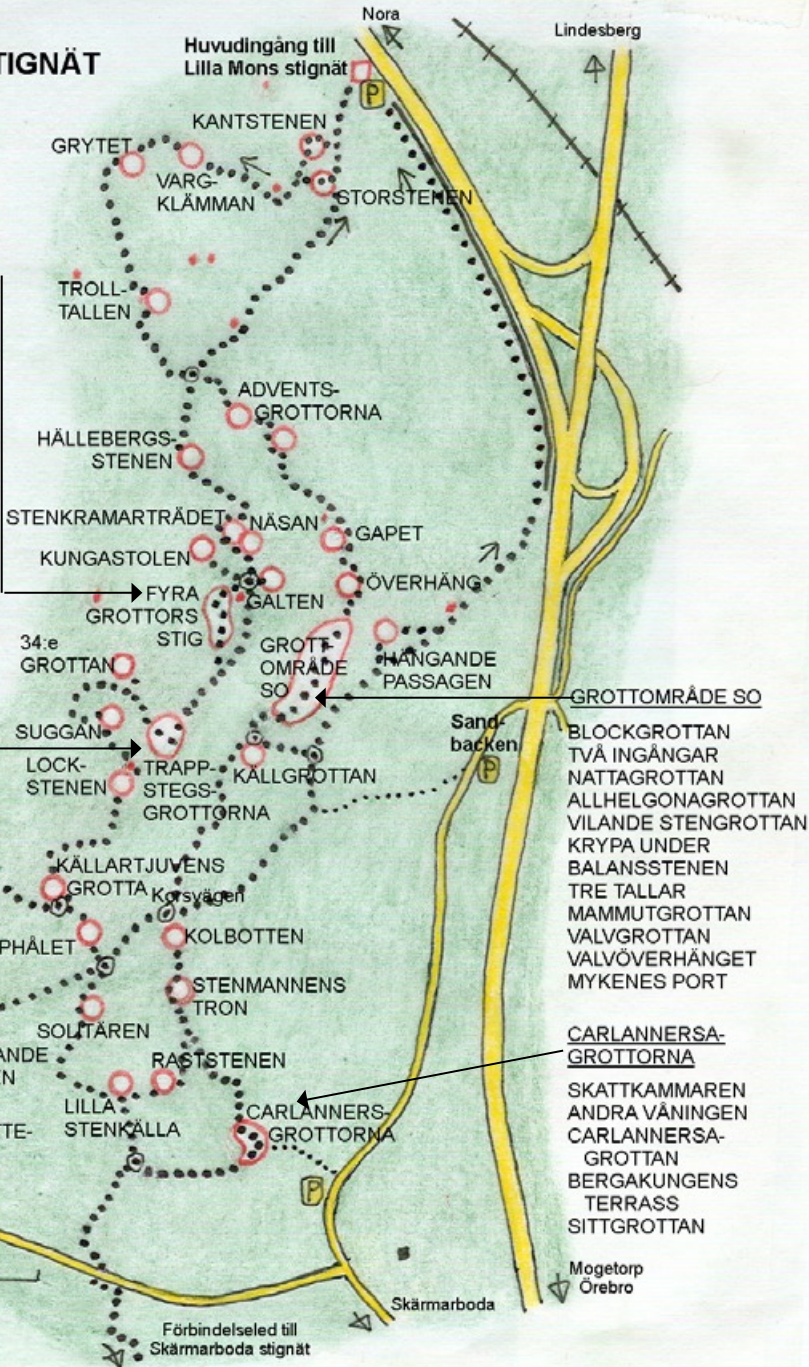
- TVÅRUMMAREN
- TAKGROTAN
- ÖVERHÄNGSBLOCKET
- BOFASTA GROTAN

TRAPPSTEGS-GROTTORNA

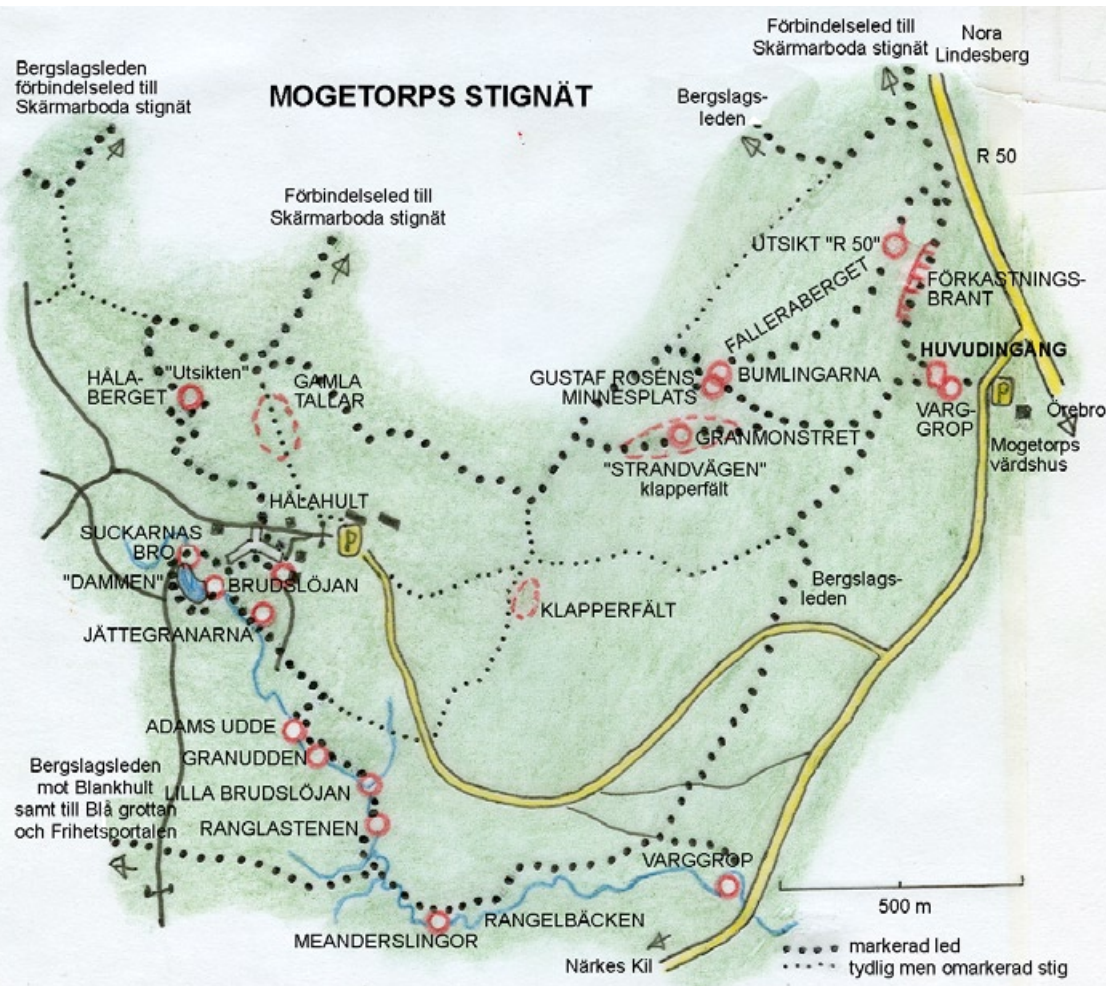
- TRAPPSTEGSPORTEN
- TRAPPSTEGS-GROTTORNA
- LILLA TRÄGÄRN

VÄSTRA DÖMÄSEN

- MAGNUMGROTAN
- LILLA MAGNUM
- V DÖMÄSEN
- GÖMDA GROTAN
- KLIPPFORMATION
- VEBO
- DYNAMITDYBORNS
- DÖSE
- DÖMÄSENGROTAN

MOGETORPS STIGNÄT

De monumentala istidsminnena i SKÄRMARBODABERGEN

Faktablad

Unikt i Sverige och länets största natursevärdhet

De kraftigt kuperade bergsområdena kring Skärmarboda i nordöstligaste delen av Kilsbergen har under de senaste åren visa sig vara en värld av grottor som inte tidigare uppmärksammats. Utifrån kriteriet ”rymmande minst fem vuxna stående eller hukande” har vi i Skärmarboda-bergen med intilliggande områden hittills registrerat 231 grottor. Den största grottbildningen har fått namnet Conventum och är stor nog att rymma ca 75 stående personer. Denna väldiga ansamling av grottor, bildade av havets vågor, är såvitt vi nu känner till unik i Sverige. När det gäller Örebro län är Skärmarbodabergen länets största natursevärdhet i sitt slag.

Geologi

När Östersjöns föregångare – Yoldiahavet – för 10 000 år sedan nådde upp till Kilsbergsförkastningen kom de kraftiga, på den tiden ostliga, vågorna att spola bort löst material under block och i sprickor i berget. På så sätt bildades dessa s k block- och sprickgrottor.

Mysterium

Denna för vårt län enastående geologiska företeelse har ej tidigare varit uppmärksammas. Anledningen härtill har det ej varit möjligt att fastställa. För uppmärksammandet svarade Nisse Pettersson, Åboda, Järle. Med tillstånd av markägaren Sveaskog började han i mitten av 1990-talet att

inventera de geologiska och övriga sevärdheterna. Genom rekognoscerandet av stigar och anläggandet av trappor, broar och spänger gjordes område tillgängligt för allmänheten.

Områdets räddande

År 2000 gav länsstyrelsen tillstånd till bergtäkt i området. Inventeringen av de geologiska värdena påskyndades då. Resultatet av denna inventering kan förmodas ha varit en avgörande anledning till att bergtäktsbolaget Swerock ej utnyttjade tillståndet. På Geologins dag 2005 invigde landshövding Sören Gunnarsson de omfattande stignät som Nisse Pettersson och hans medhjälpare dittills hade utfört. Sedan länsstyrelsen i en rapport uttalat att ”området är just nu ett av de mest skyddsvärda i länet” och landshövdingen skrivit förordet till boken *Skärmarbodabergens hemlighet* av Carl Anders Lindstén kan man anse att detta för vårt land unika område är räddat för framtiden.

Utveckling och underhåll

På uppdrag av Sveaskog har Skogsstyrelsen nyligen reparerat och byggt ett antal nya trappor, broar och spänger. I övrig har från samhällets sida inga andra åtgärder vidtagits än att länsstyrelsen för några år sedan anmält området till Naturvårdsverket. Allt arbete med att vidare utveckla och hålla området tillgängligt för allmänheten utförs av ett fåtal ideellt arbetande personer.

Belägenhet

De egentliga Skärmarbodabergen är de tre områden med stignät som ligger på väster sida om och i direkt anslutning till riksväg 50 mellan Mogetorps värdshus och det stora vägkorset där vägen delar sig till Nora och Lindsberg. Ett fjärde stignät (Tista stignät) utgår från rastplatsen Bergslagsporten.

Praktiskt taget hela Skärmarbodabergen med ”intelligande områden” ligger i Mora kommun*. Skärmarbodabergen (Lilla Mons, Skärmarboda och Mogetorps stignät) ligger på Sveaskogs mark** .

*Undantag ugör ett mindre område vid Hålahult och Falkaberget vi Rosendal.

** Undantag ett mindre område vid Hålahult och Tista stignät (Nylin och Tegner, Mauritzon).

Anstormning av vandrare

Den vilda terrängen och den stora mängden grottor gör Skärmarbodabergen till ett särskilt attraktivt område för vandrare. I det egentliga Skärmarbodaområdet finns nu fyra markerade stignät med möjligheter till vandringar av olika längd. Vid de fyra stignätens huvudingångar finns brevlådor med kartor. På busslinjen mellan Örebro och Lindsberg-Nora finns fyra busshållplatser i direkt anslutning till samtliga fyra stignät. Denna lättillgänglighet gör att området besöks av ett stort antal skolklasser. Tillsammans med Tivedens nationalpark torde Skärmarbodabergen ha den högsta besöksfrekvens bland länets naturområden.

”Intelligande områden”

I de på kartan markerade områden som ligger utanför de egentliga Skärmarbodabergen finns också ansamlingar av grottor av vilka flera är mycket stora och monumentala. Dessa områden är ännu inte fullständigt inventerade och vi vet att det aktuella antalet av 231 ”minst femmannagrottor” kommer att stiga. Flertalet av dessa områden ligger på privat mark och några tillgänglighetsåtgärder har ej vidtagits.